

Marrameu!

DAVID CASELLAS

Cada cop més sovint sento que alguns locutors esportius usen una expressió calcada de l'espanyol per a referir-se al fet que *algú s'ha emportat l'aigua al seu molí, ha escombrat cap a casa, ha guanyat el capítol o s'ha ficat el partit a la butxaca*. I l'expressió que fan servir és *emportar-se el gat a l'aigua*. Aquesta és evidentment una expressió inexistent en català, per molt que tinguem moltes més expressions referides a aquest animal tan simpàtic. I és que als gats no els agrada gaire l'aigua (per això als castellans els deu costar molt de portar-los cap a l'aigua), i de ben segur que els *marrameus* del gat es deuen sentir de ben lluny quan els volem banyar. Això no sé si pot tenir relació o no amb el fet que quan hom ha begut, però no pas precisament aigua, diguem que *està gat o va gat*. Però aquesta expressió és tan comuna que fins i tot n'hem derivat el verb *engatar-se*.

D'una persona múrria, que sap dissimular les intencions i fer l'innocent, en diem *gata-maula* o *gata-moixa*. Curiosament, aquests dos mots són pràcticament una repetició del mateix: *maula* prové de *miolar*, i *moixa* prové de *moix* (gat). Per tant, seria com si diguéssim *gata-miola* i *gata-gata*. Els mots *maula* i *moixa* són de creació hipocorística, amb una intenció afectuosa i d'un ús estrictament familiar. El terme *moix*, que s'ha estès tant per les Illes com a sinònim de *gat*, al Principat també es fa servir, però en la forma originària i amb el significat hipocorístic de «nom amaganyador del gat, de creació expressiva com *mix*, *marruixa*, etc.», d'acord amb la definició que en fa Joan Coromines en el *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*. D'aquí prové el mot *mixo*, *mixa* o *mixeta* amb el qual encara solem cridar els gats. I com que als gats sovint els podem aplicar els adjectius *manyac*, *mansoi* o *ensopit*, en el Principat *estar moix* significa *estar ensopit o abatut*. Del mateix mot també en podem derivar el *pèl moixí*, per comparació amb el pèl dels gats. Pel que fa a la font *Moixina* d'Olot, Joan Coromines diu que «no exclouem que es refereixi directament al nom antic dels gats (que hom sol veure-hi abeurant-s'hi: *Font del Gat*, o *Font del Gat-hi-llepa*)».

Algú potser dirà que aquest text és una *gatada*, volent dir que és un gros disbarat dedicar-lo a un animal tan esquerp, però de ben segur que només seran *quatre gats* els qui pensaran així. Amb tot, no m'embrancharé pas a ficar-me entre les *gatoses*, per por de sortir-ne esgarrinxat, ni tampoc voldria ser titllat de *gata-maula* o *gata moixa*.

El món dels felins ja hem vist que ens ha donat mots de diversos tipus: verbs com *engatar-se* i *gatejar* (tal com fan els nens petits que van de *quatre grapes* –no pas a *gatas*, com en castellà– abans d'aprendre a caminar); noms com *gata-maula* o *gatosa* (arbust que esgarrapa com els gats); adjectius com *moix-a* o *moixí*, i expressions com *anar gat* o *quatre gats*. De frases fetes formades amb la paraula *gat* en podem trobar moltíssimes, cosa que demostra fins a quin punt és popular aquest animal tan entranyable, que tan aviat és manyac com esquerp: *haver-hi gat amagat*, *donar gat per llebre*, *trobar tres peus al gat*, *ser un gat vell*, *ser un gat escorxat*, *posar el cascavell al gat*, *estar com gat i gos*, *més content que un gat amb una rata*, *ser un orgue de gats*... Cadascun dels lectors segurament n'hi podrà afegir algunes de pròpies del seu poble o comarca; això demostra la riquesa innegable de la nostra llengua, que convé que guardem com el tresor més apreciat. ◆

Fundada el 1886

**PASTISSERIA
BOMBONERIA
CONFITERIA
GELATERIA**

Major de Sarrià, 57
08017 Barcelona
Tels. 93 203 07 14 - 93 203 00 04

Pl. de Sarrià, 12-13
08017 Barcelona
Tel. 93 203 04 73 - Fax 93 280 65 56